

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

ΣΕ ΜΕΙΖΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια, στις 6 Απριλίου 2022, με την εξής σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Ασημίνα Σαντοριναίου και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Κωνσταντίνος Κρέπης, Νεκταρία Δουλιανάκη, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς και Χριστίνα Κούνα, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Σταμάτιος Πουλής.

Για να αποφανθεί, σύμφωνα με το άρθρο 162 παρ. 1 του ν. 4700/2020, επί του προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε στην Ολομέλεια το Τρίτο Τμήμα του Δικαστηρίου, με την ... απόφασή του (σε υπόθεση υπαγόμενη από 16.9.2020 στην αρμοδιότητά του), ήτοι αν οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, με τις οποίες μειώθηκαν οι αποδοχές του ερευνητικού προσωπικού του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (εφεξής Κ.Ε.Π.Ε.), αντίκεινται, καθ' ο μέρος επάγονται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, ανάλογη μειωτική αναπροσαρμογή των συντάξεων των εκ του προσωπικού αυτού συνταξιούχων του Δημοσίου, στα άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1 δ και 4 του Συντάγματος, καθώς και στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Το ως άνω ερώτημα ανέκυψε κατά την εκδίκαση της από ... (Α.Β.Δ. ...) έφεσης-αγωγής της ... του ..., η οποία δεν εμφανίστηκε.

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Αγίου Κωνσταντίνου 8) και εκπροσωπείται νομίμως από τον Διοικητή του, παραστάθηκε, επίσης, διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου και του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, που ζήτησε οι επίμαχες διατάξεις να κριθούν σύμφωνες προς το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Τον Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ανέπτυξε προφορικά την από 6.4.2022 έγγραφη γνώμη του και υποστήριξε ότι οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 δεν αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1 δ και 4 του Συντάγματος, ενώ κατά το μέρος που οι ως άνω διατάξεις του ν. 4093/2012 ισχύουν αναδρομικά από 1.8.2012, σε χρόνο δηλαδή προγενέστερο της δημοσίευσης του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αντίκεινται στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο, με την παρουσία της Γραμματέως Σταυρούλας Τσάλα, συνήλθε στις 8 και 10 Απριλίου 2024 σε τηλεδιάσκεψη, με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr, σύμφωνα με το άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με παρόντες τους Δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τη Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα και τη Θεολογία Γναρδέλλη, Συμβούλους, που απουσίαζαν λόγω κωλύματος (άρθρο 293 παρ. 3 εδ. α' του ν. 4700/2020), τη Χριστίνα Κούνα, Σύμβουλο, που αποχώρησε σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 5 του ν. 4820/2021 και λαμβανομένου υπόψη ότι δεν ασκεί επιρροή η εντωμεταξύ επελθούσα προαγωγή της Προεδρεύουσας Αντιπροέδρου σε Πρόεδρο κατ' άρθρ. 293 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

Άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Δημητρίου Τσακανίκα και

Αφού σκέφθηκε κατά τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

Αντικείμενο της δίκης

1. Με την από ... έφεση, η εκκαλούσα, πρώην ερευνήτρια του Κ.Ε.Π.Ε. και ήδη πολιτικός συνταξιούχος του Δημοσίου (ήδη του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης), ζήτησε την ακύρωση της ... πράξης των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων και Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία η σύνταξη που της είχε κανονισθεί αναπροσαρμόστηκε μειωτικά, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, σε συνδυασμό με το άρθρο 9 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, αναδρομικά από 1.8.2012. Περαιτέρω, με την παραδεκτως σωρευόμενη στο ίδιο δικόγραφο αγωγή,

ζητεί τη νομιμότοκη καταβολή αποζημίωσης ποσού 1.106,62 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσά συντάξεων που φέρεται να εισέπραξε αχρεωστήτως κατά το χρονικό διάστημα από 1.8.2012 έως 31.12.2012 και στη συνέχεια παρακρατήθηκαν από τη σύνταξή της, σε έξι (6) ισόποσες μηνιαίες δόσεις, σε εκτέλεση της ... απόφασης των ίδιων ως άνω Διευθύνσεων.

2. Επιληφθέν της ως άνω έφεσης-αγωγής, το Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήχθη, με την ... απόφασή του, στην κρίση ότι οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, βάσει των οποίων εκδόθηκε η εκκληθείσα, ενώπιον του ως άνω Τμήματος, πράξη μειωτικής αναπροσαρμογής της σύνταξης της εκκαλούσας, είναι αντίθετες προς τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5 και 25 παρ. 1 δ και 4 του Συντάγματος, επιπροσθέτως δε, στο μέτρο που η ισχύς τους ανέτρεχε στην 1η.8.2012, ήτοι σε χρόνο προγενέστερο της δημοσίευσης του ν. 4093/2012 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (12.11.2012), και προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Διαπιστώνοντας, περαιτέρω, ότι το ως άνω ζήτημα, της συμβατότητας, δηλαδή, ή μη των διατάξεων της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 προς το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, είναι γενικότερης σημασίας και αφορά ευρύτερη κατηγορία προσώπων, καθώς και ότι πρόκειται για ζήτημα που δεν έχει επιλυθεί με προηγούμενη απόφαση, το Τμήμα απηύθυνε, με την εν λόγω απόφασή του, προδικαστικό ερώτημα, για το ζήτημα αυτό, στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 162 παρ. 1 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο (...) και άλλες διατάξεις» (Α' 127/29.6.2020).

3. Ενόψει των ανωτέρω και κατόπιν της τήρησης των διατυπώσεων του άρθρου 163 παρ. 4 του ν. 4700/2020, το υποβληθέν από το Τμήμα προδικαστικό ερώτημα παραδεκτώς εισάγεται ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το νομοθετικό πλαίσιο

4. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 5 [«Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους»] και 25 παρ. 1 [«Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους (...) Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας»] και 4 [«Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της

κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης»] του Συντάγματος, με τα άρθρα 79 παρ. 1 [«Η Βουλή κατά την τακτική ετήσια σύνοδό της ψηφίζει τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων του Κράτους για το επόμενο έτος (...)»] και 106 παρ. 1 [«Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας (...)»] αυτού, συνάγεται ότι, σε περιπτώσεις παρατεταμένης δημοσιονομικής κρίσης, ο κοινός νομοθέτης δύναται να θεσπίσει μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών, συνεπαγόμενα σοβαρή οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού και δη όσων λαμβάνουν μισθό ή σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, λόγω της άμεσης απόδοσης μέτρων αυτού του είδους για τον περιορισμό του ελλείμματος των εσόδων, σε σύγκριση με τα έξοδα του Κράτους. Η εν λόγω δυνατότητα, ωστόσο, δεν είναι απεριορίστη, αλλά έχει ως όριο τις, κατά τα άρθρα 25 παρ. 1 και 4 παρ. 5 του Συντάγματος, αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών, οι οποίες επιτάσσουν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής να επωμίζονται ισόρροπα όλες οι κατηγορίες πολιτών, δοθέντος, άλλωστε, ότι η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών είναι προς όφελος πάντων. Ως εκ τούτου, οι όποιες νομοθετικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση του περιορισμού των κρατικών δαπανών πρέπει να αιτιολογούνται, με αναφορά στις αιτιολογικές εκθέσεις ή στις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης των σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση των ανωτέρω αρχών και να καθίσταται εφικτός ο δικαστικός έλεγχος (ΕλΣυν 738/2020, σκέψη 3, 2035/2022, σκέψη 10, 706/2024, σκέψη 10).

5. Το συνταξιοδοτικό δικαίωμα, επομένως, των δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων δεν δύναται να θιγεί, μέχρι του βαθμού, ιδίως, που να απειλείται η ίδια η αποτελεσματικότητά του, χωρίς να υφίσταται πλήρης και ειδική τεκμηρίωση της οικείας νομοθετικής ρύθμισης, ακόμη και όταν συντρέχουν συνθήκες οξείας δημοσιονομικής κρίσης, προ των οποίων δεν μπορεί να υποχωρούν οι αρχές του κράτους δικαίου. Ο δικαστικός, όμως, έλεγχος της εν λόγω τεκμηρίωσης, ως έλεγχος ορίων και όχι ορθότητας των ουσιαστικών εκτιμήσεων του νομοθέτη, ως προς την ανάγκη της νομοθέτησης ή την επιλογή των μέτρων για τη θεραπεία της ανάγκης αυτής, περιορίζεται στην αναζήτηση πρόδηλης υπέρβασης του περιθωρίου εκτίμησης που αναγνωρίζεται, με βάση την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, υπέρ του κοινού νομοθέτη. Όσο, πάντως, εντονότερη είναι η επέμβαση στο δικαίωμα στη σύνταξη, τόσο εντατικότερος επιβάλλεται να είναι ο δικαστικός έλεγχος, με συνέπεια, όταν διαπιστώνονται σημαντικές επεμβάσεις, να απαιτείται το Δικαστήριο να προβαίνει σε βαθύτερο έλεγχο των πραγματικών δεδομένων που δικαιολογούν το νομοθετικό μέτρο (ΕλΣυν 137/2019, σκέψη 13).

6. Περαιτέρω, το Σύνταγμα, στο άρθρο 16 παρ. 1, ορίζει ότι «Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες· η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους». Με την ανωτέρω συνταγματική διάταξη

κατοχυρώνεται μεταξύ άλλων η ελευθερία της επιστημονικής σκέψης και έρευνας ως ατομικό δικαίωμα του επιστήμονα ερευνητή, με την καθιέρωση υποχρέωσης του Κράτους για ανάπτυξη, ενίσχυση και προαγωγή της ερευνητικής εργασίας από οποιονδήποτε φορέα και αν διεξάγεται (ΕλΣυν Ολ. 706/2024 όπου και μειοψ., ΣτΕ Ολ. 1527-1529/2023) και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς θωράκισή της έναντι των τρίτων. Προς εκπλήρωση του σκοπού αυτού το Κράτος υποχρεούται να εξασφαλίζει την αναγκαία υποδομή, να διαθέτει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα και να διασφαλίζει τις εν γένει προϋποθέσεις για την ακώλυτη άσκηση από τα πάσης φύσεως ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα της διδακτικής και ερευνητικής τους δραστηριότητας, καθιερώνοντας «δικαίωμα» αυτών να ενισχύονται οικονομικά από το Κράτος (πρβλ. ΣτΕ 4009/2000 7μ., 4006/2000 7μ., 3913/2000 7μ., 3914/2000 7μ., 3904/2000 7μ.). Εξάλλου, για την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας ο συνταγματικός νομοθέτης προέβλεψε την ύπαρξη ερευνητικού προσωπικού, τα μέλη του οποίου αναγνωρίζονται ως δημόσιοι λειτουργοί, τελούντες υπό ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς εγγυώμενο την προσωπική και λειτουργική τους ανεξαρτησία (βλ. ΕλΣυν Ολ. 706/2024, ΣτΕ Ολ. 1527-1529/2023 πρβλ. και ΕλΣυν Ολ. 1506/2016, 1854/2019, 2035/2022, ΣτΕ Ολ. 4741/2014, 41/2013). Μεταξύ δε των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται και η απορρέουσα από την, κατά το άρθρο 16 του Συντάγματος, φύση των καθηκόντων τους και της αποστολής τους ως ερευνητών, καθώς και λόγω των αυξημένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων τους, υποχρέωση εξασφάλισης των απαραίτητων προϋποθέσεων για την άσκηση του έργου τους, προεχόντως δε, ο καθορισμός αποδοχών ειδικώς προβλεπομένων γι' αυτούς, κατ' εκτίμηση των ειδικών συνθηκών άσκησης του λειτουργήματός τους και ύψους αναλόγου προς αυτό, που αφενός μεν να τους επιτρέπει να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους αφετέρου δε να καθιστά τους φορείς στους οποίους αναπτύσσεται εν γένει η επιστημονική έρευνα ελκυστικούς για νέο υψηλής στάθμης επιστημονικό προσωπικό. Οίκοθεν νοείται ότι οι υποχρεώσεις αυτές του Κράτους συσχετίζονται, σε μεγάλο βαθμό, με τις οικονομικές δυνατότητες εκάστης περιόδου (ΕλΣυν Ολ. 706/2024, όπου και μειοψ., ΣτΕ Ολ. 1527/2023., πρβλ. ΣτΕ Ολ. 479-81/2018, 4741/2014 Ολ.).

7. Εξάλλου, με το ν.δ. 3998/1959 (Α' 226), όπως είχε αντικατασταθεί με το ν. 4166/1961 (Α' 80), συστάθηκε ως ν.π.δ.δ. το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, το οποίο μεταγενέστερα, με το άρθρο 1 του ν.δ. 4356/1964 (Α' 146), μετονομάστηκε σε Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (Κ.Ε.Π.Ε.). Ακολούθησε, ο ν. 2579/1998 (Α' 31), με τις διατάξεις του οποίου το Κ.Ε.Π.Ε μετατράπηκε από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. και ορίστηκε ότι αυτό ανήκει στο κράτος, απολαμβάνει διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας, λειτουργεί χάριν προαγωγής της οικονομικής έρευνας και υπέρ του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας (άρθρο 18). Έχει δε ως αποστολή την επιστημονική μελέτη των οικονομικών προβλημάτων της χώρας, την ενθάρρυνση των

οικονομικών ερευνών και τη συνεργασία με άλλα επιστημονικά ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού και, ιδίως, την κατάρτιση σχεδίων βραχυχρονίων και μακροχρονίων προγραμμάτων ανάπτυξης, την εκπόνηση σχεδίων προγραμμάτων περιφερειακής και χωροταξικής ανάπτυξης καθώς και προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, την παρακολούθηση και ανάλυση της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας καθώς και την κατάρτιση προτάσεων για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, την κατάρτιση οικονομικών μελετών για λογαριασμό δημοσίων ή ιδιωτικών φορέων, ημεδαπής και αλλοδαπής, την ανάληψη ή συμμετοχή σε προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, τη μεταπτυχιακή τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση στελεχών σε θέματα προγραμματισμού και οικονομικής πολιτικής, την παρακολούθηση των θεμάτων που συνδέονται με την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων των κλάδων της οικονομίας και την κατάρτιση μελετών για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την προώθηση της οικονομικής έρευνας, την οργάνωση και διατήρηση ειδικευμένης βιβλιοθήκης και ειδικού αρχείου στοιχείων και οικονομικών θεμάτων (άρθρο 19). Τακτικοί πόροι του Κέντρου είναι: α) Ετήσια τακτική επιχορήγηση που εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, το δε ύψος της δαπάνης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και βαρύνει τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, β) Οι πρόσοδοι από την περιουσία του, γ) Οι πρόσοδοι από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους, δ) Τα έσοδα από την πώληση των δημοσιευμάτων του (άρθρο 23). Το πάσης φύσεως προσωπικό του Κέντρου προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αορίστου ή ορισμένου χρόνου δυναμένη να ανανεώνεται για ορισμένο ή αόριστο χρόνο ενώ με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων τα της οργανώσεως, διαρθρώσεως και λειτουργίας των Υπηρεσιών του Κέντρου, τα των κατηγοριών και κλάδων προσωπικού και τα των οργανικών θέσεων (άρθρο 24). Περαιτέρω, το πάσης φύσεως προσωπικό που υπηρετεί, κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού, στο Κ.Ε.Π.Ε., εντάσσεται υποχρεωτικά σε οργανικές θέσεις (άρθρο 25).

8. Τέλος, με το π.δ. 94/2000 «Οργάνωση και Λειτουργία του ΚΕΠΕ» (Α' 75), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της προαναφερθείσας διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 24 του ν. 2579/1998, ορίστηκε ως κατηγορία του υπηρετούντος στο Κ.Ε.Π.Ε προσωπικού το ερευνητικό προσωπικό (άρθρο 2), εξελισσόμενο, αναλόγως των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων αυτού, σε βαθμίδες. Για τον διορισμό δε του προσωπικού αυτού στο Κ.Ε.Π.Ε. απαιτείται, εκτός από τον βασικό τίτλο σπουδών ΑΕΙ, και διδακτορικό δίπλωμα ΑΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος ανωτάτης σχολής της αλλοδαπής, σε πεδία συναφή με τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες του Κ.Ε.Π.Ε., ενώ απαιτούνται, μεταξύ άλλων, ως ειδικότερα

προσόντα, ανάλογα με τη βαθμίδα του προσωπικού αυτού, δημοσιευμένο ερευνητικό έργο και τεκμηριωμένη ικανότητα για υπεύθυνη εκτέλεση μιας φάσης ή ενός τμήματος ερευνητικού έργου, πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά διεθνώς αναγνωρισμένου κύρους, αποδεδειγμένη πείρα κατάρτισης μελετών ή εκθέσεων υψηλού επιπέδου σε θέματα συναφή με τις αρμοδιότητες του Κ.Ε.Π.Ε., σχεδίαση και εκτέλεση ερευνητικών έργων, τεκμηριωμένη ικανότητα οργάνωσης και διεύθυνσης ερευνητικών προγραμμάτων, συντονισμός και κατεύθυνση της έρευνας στα επί μέρους έργα του ερευνητικού προγράμματος και των λοιπών επιστημονικών εργασιών του Κ.Ε.Π.Ε., τεκμηριωμένη ικανότητα ανάπτυξης της έρευνας σε νέους τομείς, συντονισμού της ερευνητικής δραστηριότητας σε ευρύτερα πεδία έρευνας, συμβολής στη χάραξη της ερευνητικής πολιτικής και του ερευνητικού και μελετητικού προγράμματος του Κ.Ε.Π.Ε., διεθνής αναγνώριση για τη συμβολή του στα θέματα της ειδικότητάς του και πλούσιο έργο σε μονογραφίες μελέτες ή δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, σε θέματα συναφή με τις δραστηριότητες του Κ.Ε.Π.Ε. (άρθρο 3). Περαιτέρω, ορίστηκε ότι η πλήρωση των συσταθέντων με το άρθρο 2 εξήντα πέντε οργανικών θέσεων ερευνητικού προσωπικού (Ερευνητών Α έως Δ βαθμίδας), γίνεται ύστερα από προκήρυξη και οι σχετικές προσλήψεις διενεργούνται από το αρμόδιο Συμβούλιο Κρίσης (άρθρο 4), ότι οι υπηρετούντες κατά την έναρξη ισχύος του ν. 2579/1998 υπάλληλοι του ερευνητικού προσωπικού εντάσσονται αυτοδίκαια σε συνιστώμενες αντίστοιχες προσωποπαγείς οργανικές θέσεις, εξελισσόμενοι κατά περίπτωση μέχρι του ανώτατου βαθμού του Ερευνητή Α' τάξεως (άρθρο 24) και ότι οι μεν αποδοχές του ερευνητικού προσωπικού που θα προσληφθεί στις συσταθείσες με το άρθρο 2 του ως άνω π.δ/τος οργανικές θέσεις, είναι αυτές που καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 2530/1997 για το ερευνητικό προσωπικό που υπηρετεί σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 1514/85 (άρθρο 36 παρ. 1), οι δε αποδοχές του υπηρετούντος κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 2579/1998 ερευνητικού προσωπικού που θα ενταχθεί στις ως άνω προσωποπαγείς οργανικές θέσεις και μέχρι της κενώσεως των θέσεων αυτών, είναι αυτές που καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 2530/1997 (άρθρο 36 παρ. 2).

9. Με τον ν. 2530/1997 «Υπηρεσιακή κατάσταση και αναμόρφωση μισθολογίου του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού των Ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Α.Ε.Ι. – Τ.Ε.Ι.) – Μισθολογικές ρυθμίσεις ερευνητών των ερευνητικών ιδρυμάτων και άλλων συναφών κατηγοριών και άλλες διατάξεις» (Α' 218), του οποίου η ισχύς άρχισε από 1.9.1997, ορίστηκε στο άρθρο 19, το οποίο εντάσσεται στο Κεφάλαιο Α' της Β' Ενότητας αυτού με τον τίτλο «Αποδοχές Ερευνητών και Ε.Λ.Ε.» ότι ο βασικός μηνιαίος μισθός του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. καθορίζεται με βάση τον βασικό μηνιαίο μισθό του Συνεργάτη Β' (200.000 δραχμές), με τους συντελεστές που ορίζονται στο άρθρο αυτό (παρ. 1) και ότι, πέρα από τον βασικό

μισθό της προηγούμενης παραγράφου, παρέχονται και τα αναφερόμενα στο ως άνω άρθρο επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις κατά μήνα (επίδομα χρόνου υπηρεσίας, επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών, πάγια μηνιαία αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, ειδικό επίδομα για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, και επίδομα εορτών και άδειας). Με το δε άρθρο 15 του ν. 2702/1999 (Α' 70), με το οποίο αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις του ως άνω άρθρου 19 του ν. 2530/1997, αναπροσαρμόστηκε ο μηνιαίος βασικός μισθός του Συνεργάτη Β' Κ.Ε.Π.Ε. σε 207.500 δραχμές. Εξάλλου, με το άρθρο 17 του ίδιου ν. 2530/1997, καθορίστηκε, αντίστοιχα, ο βασικός μηνιαίος μισθός των Ερευνητών που υπηρετούν σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα, τα οποία διέπονται από τις διατάξεις του ν. 1514/1985 (Α' 13) καθώς και τα παρεχόμενα σε αυτούς επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις κατά μήνα.

10. Ακολούθησε ο ν. 3205/2003 (Α' 297), με το άρθρο 55 παρ. 3 του οποίου καταργήθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ανωτέρω άρθρα 19 και 17 του ν. 2530/1997, οι ρυθμίσεις των οποίων, όμως, επανελήφθησαν με τα άρθρα 40 και 38 του νεότερου αυτού νόμου, αντίστοιχα. Ειδικότερα, στο άρθρο 40 προβλέφθηκε ότι: «1. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. καθορίζεται με βάση το βασικό μηνιαίο μισθό του Συνεργάτη Β', ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ: α. Ερευνητής Α' 1,50 β. Ερευνητής Β' 1,40 γ. Ερευνητής Γ' 1,30 δ. Ερευνητής Δ' 1,20 ε. Ερευνητής Ε' 1,15 στ. Ερευνητής ΣΤ' 1,10 ζ. Συνεργάτης Α' 1,05 η. Συνεργάτης Β' 1,00 θ. Συνεργάτης Γ' 0,88 ι. Συνεργάτης Δ' 0,86 ια. Συνεργάτης Ε' 0,82. Για τη διαμόρφωση των νέων βασικών μισθών της παραγράφου αυτής, ο μηνιαίος βασικός μισθός του Συνεργάτη Β' ορίζεται σε οκτακόσια ογδόντα ευρώ (880). 2. Πέρα από το βασικό μισθό της προηγούμενης παραγράφου παρέχονται και τα εξής επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις κατά μήνα: α. Χρόνου υπηρεσίας, με ανάλογη εφαρμογή του εδαφίου α' της παραγράφου 2 του άρθρου 36 του νόμου αυτού. β. Πάγια αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, οριζόμενη ως εξής: i. Για ερευνητές, σε διακόσια ενενήντα τέσσερα (294) ευρώ. ii. Για συνεργάτες, σε διακόσια τριάντα πέντε (235) ευρώ. γ. Επίδομα για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, οριζόμενο ως εξής: i. Ερευνητές 454 ii. Συνεργάτες 324 δ. Οικογενειακή παροχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του νόμου αυτού. ε. Εορτών και αδειάς, χορηγούμενα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του παρόντος νόμου.» Εξάλλου, αντίστοιχα, με το άρθρο 38 του ίδιου νόμου 3205/2003 καθορίστηκαν ο βασικός μηνιαίος μισθός των Ερευνητών που υπηρετούν σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα, τα οποία διέπονται από τις διατάξεις του ν. 1514/1985 (Α' 13), καθώς και τα παρεχόμενα σε αυτούς μηνιαία επιδόματα, παροχές και αποζημιώσεις. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του Συνεργάτη Β'

ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. αναπροσαρμόσθηκε, σε 912 ευρώ με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. ια' του ν. 3336/2005 (Α' 96), σε 939 ευρώ με το άρθρο 11 περ. ια' του ν. 3453/2006 (Α' 74), σε 972 ευρώ με το άρθρο 1 παρ. 1 περ. ια' του ν. 3554/2007 (Α' 80) από 1.1.2007, σε 996 από 1.1.2008 και σε 1.015 από 1.10.2008 με το άρθρο 5 περ. ια' του ν. 3670/2008 (Α' 117).

11. Εκ των εκτιθέμενων στις σκέψεις 9 και 10 παρέπεται ότι διαχρονικά, ενόψει και της κατά το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος ειδικότερης υποχρέωσης του Κράτους για την ανάπτυξη των επιστημών και της έρευνας, ίσχυσε ιδιαίτερη (ευνοϊκότερη) μισθολογική μεταχείριση των Ερευνητών που υπηρετούν στο Κ.Ε.Π.Ε. ή στα Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα, έναντι των λοιπών δημοσίων υπαλλήλων, η οποία συνδέεται και με την άμεση επίπτωση, που έχει το αποτέλεσμα του ερευνητικού τους έργου στην οικονομική, κοινωνική και τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας. Εκ του λόγου θέσπισης δε αυτής της ευνοϊκότερης μεταχείρισης επιβάλλεται επιπλέον στον νομοθέτη, με τις εκάστοτε μισθολογικές ρυθμίσεις του, όπως και στην περίπτωση των υπολοίπων κατηγοριών υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου που διέπονται, ομοίως, από ειδικές μισθολογικές διατάξεις, όχι μόνο να διατηρεί μία εύλογη ποσοτική διαφορά έναντι του ενιαίου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και η διαφορά αυτή να είναι τέτοια, ώστε να συνάδει με την ιδιαιτερότητα της υπηρεσιακής κατάστασης, την αποστολή και τα καθήκοντα κάθε κατηγορίας λειτουργών ή υπαλλήλων που εμπίπτει σε ειδικό μισθολόγιο (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 4327/2014 7412/2015, 1506/2016, 1854/2019, 738/2020, 2035/2022, 706/2014).

12. Με τον ν. 4046/2012 (Α' 28/14.2.2012), εγκρίθηκε το Σχέδιο του Μνημονίου Συνεννόησης (Memorandum of Understanding) μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος, ως προϋπόθεση για την υπογραφή και τη θέση σε ισχύ των Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος των οποίων τα Σχέδια εγκρίθηκαν με τον ίδιο νόμο. Το εν λόγω Μνημόνιο προσαρτήθηκε ως Παράρτημα V στον ν. 4046/2012 και αποτελείτο από: α) το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Memorandum of Economic and Financial Policies), β) το Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (Memorandum of Understanding on Specific Economic Policy Conditionality) και γ) το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης (Technical Memorandum of Understanding). Στο πρώτο από τα προαναφερόμενα τρία επιμέρους Μνημόνια, ήτοι στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Παράρτημα V_1 του ν. 4046/2012), και υπό τον τίτλο «Δημοσιονομική Πολιτική», διαλαμβανόταν, πλην άλλων, ότι «(...) 6. Για να διασφαλίσει την πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής του προγράμματος, η κυβέρνηση θα αναλάβει τολμηρές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις από την πλευρά των δαπανών (...) 7. Οι βασικές μεταρρυθμίσεις

(...) περιλαμβάνουν: (...) Μεταρρύθμιση της αποζημίωσης των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα. Μέχρι το τέλος Ιουνίου 2012, θα μεταρρυθμίσουμε τα ειδικά μισθολόγια του [Δ]ημοσίου (που αφορούν το ένα τρίτο της μισθολογικής δαπάνης του δημόσιου τομέα). Σε συμφωνία με τις αρχές της μεταρρύθμισης που ξεκίνησε το 2011, θα προσαρμόσουμε τις αποδοχές για τα ειδικά μισθολόγια (συμπεριλαμβανομένων των δικαστών, των διπλωματών, των μετακλητών, των ιατρών, των καθηγητών, της αστυνομίας και των ένοπλων δυνάμεων), ενώ θα προστατεύσουμε όσους είναι στις χαμηλότερες μισθολογικές κλίμακες με στόχο την πραγματοποίηση μόνιμων καθαρών εξοικονομήσεων ύψους περίπου 0,2 τοις εκατό του ΑΕΠ σε ετήσια βάση (...)). Συναφώς δε, στο δεύτερο από τα ανωτέρω Μνημόνια (Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής - Παράρτημα V_2 του ν. 4046/2012), αναφερόταν, υπό τον τίτλο «Δημοσιονομική εξυγίανση», ότι «(...) Πριν από την πρώτη εκταμίευση του νέου προγράμματος (...) η Κυβέρνηση προβαίνει επίσης στις ακόλουθες εκκρεμείς ενέργειες: (...) Μέχρι τον Ιούνιο του 2012 η Κυβέρνηση θα θεσπίσει νομοθετικά μία μείωση κατά μέσο όρο 10% στα αποκαλούμενα «ειδικά μισθολόγια» του δημοσίου τομέα, στα οποία το νέο μισθολόγιο δεν ισχύει. Τούτο θα εφαρμοσθεί από την 1η Σεπτεμβρίου 2012 και εντεύθεν και θα επιφέρει εξοικονομήσεις της τάξεως των 114 εκατομμυρίων Ευρώ τουλάχιστον (με αντίκτυπο μεταφοράς 226 εκατομμυρίων Ευρώ το 2013) (καθαρό ποσόν αφού ληφθεί υπόψη η επίπτωση επί των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης) (...)».

13. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση στις 9.3.2012 της διαδικασίας για την αναδιάρθρωση του ελληνικού δημοσίου χρέους (PSI), εκδόθηκε η 2012/211/ΕΕ απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Μαρτίου 2012 «για την τροποποίηση της απόφασης 2011/734/ΕΕ η οποία απευθύνεται προς την Ελλάδα με σκοπό την ενίσχυση και την εμβάθυνση της δημοσιονομικής εποπτείας και με την οποία ειδοποιείται η Ελλάδα να λάβει τα μέτρα μείωσης του ελλείμματος που κρίνονται αναγκαία για την αντιμετώπιση της κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος» (L 113). Στην απόφαση αυτή προβλεπόταν, μεταξύ άλλων, ότι «[η Ελλάδα πρέπει να θεσπίσει τα ακόλουθα μέτρα μέχρι τα τέλη Ιουνίου του 2012] α) (...) ε) μείωση κατά 12 % κατά μέσο όρο των «ειδικών μισθών» του δημόσιου τομέα για τους οποίους δεν ισχύει το νέο μισθολόγιο. Αυτό θα ισχύει από την 1η Ιουλίου 2012 και θα έχει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση τουλάχιστον 205 εκατ. ευρώ (αφού ληφθεί υπόψη η επίπτωση στους φόρους και στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης) (...)».

14. Ακολούθως, εκδόθηκε ο ν. 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 - 2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013 - 2016» (Α' 222/12.11.2012), με την παράγραφο Α του άρθρου πρώτου του οποίου, εγκρίθηκε το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής

Στρατηγικής 2013 - 2016. Αναφορικά με το τελευταίο, στην από μήνα Οκτώβριο του έτους 2012 έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών και, ειδικότερα, στην ενότητα 1.4, υπό τον τίτλο «Η νέα δημοσιονομική προσπάθεια στην περίοδο 2013 - 2016», του Κεφαλαίου 3 της έκθεσης αυτής, διαλαμβάνονται ότι «οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή των πολιτικών, κυρίως στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών και η περιορισμένη εφαρμογή ή/και χαμηλότερη αποδοτικότητα κάποιων μέτρων, που οδήγησαν σε πολύ χαμηλότερες αποδόσεις του συνολικού πακέτου των μέτρων της προηγούμενης περιόδου σε σχέση με τους αρχικούς υπολογισμούς, σε συνδυασμό και με την βαθύτερη, από ό,τι προβλεπόταν, ύφεση, δημιούργησαν μεγάλες αποκλίσεις ακόμη και από τους χαμηλότερους (μετά την επιμήκυνση) στόχους του πρωτογενούς ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης της περιόδου 2013 - 2016. Προκειμένου να επανέλθει το πρόγραμμα στις αρχικές του προβλέψεις, κρίθηκε απαραίτητο να συνεχισθεί και να ενταθεί η δημοσιονομική προσαρμογή (...)». Στην ίδια ως άνω ενότητα (1.4 του Κεφαλαίου 3) είχε επίσης περιληφθεί πίνακας, σύμφωνα με τον οποίον η εξοικονόμηση δαπανών από τον «εξορθολογισμό» των ειδικών μισθολογίων αναμενόταν να είναι της τάξης των 257 εκατομμυρίων ευρώ, για την περίοδο των ετών 2013 - 2016, ενώ, σε άλλο σημείο της έκθεσης (ενότητα 5.3.1 του Κεφαλαίου 3), αναφέρονταν και τα εξής: «Οι δαπάνες για μισθούς εμφανίζονται μειωμένες κατά 2.490 εκατ. ευρώ, το 2016 σε σύγκριση με την σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψεως των μέτρων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 13.112 εκατ. ευρώ ή 6,76% του ΑΕΠ το 2012, σε 11.811 εκατ. ευρώ ή 6,45% του ΑΕΠ το 2013, σε 11.248 εκατ. ευρώ ή 6,16% του ΑΕΠ το 2014, σε 10.942 εκατ. ευρώ ή 5,83% του ΑΕΠ το 2015 και σε 10.630 εκατ. ευρώ ή 5,41% του ΑΕΠ το 2016. Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα των εξής σχεδιαζομένων παρεμβάσεων: εξορθολογισμός των ειδικών μισθολογίων (...)».

15. Περαιτέρω, με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13-36 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 αναπροσαρμόστηκαν τα λεγόμενα «ειδικά μισθολόγια» και μειώθηκαν οι αποδοχές των αμειβόμενων με βάση τα μισθολόγια αυτά δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων. Μεταξύ άλλων δε, με την περίπτωση 23 τροποποιήθηκε το άρθρο 40 του ν. 3205/2003 και επήλθαν μειώσεις στις αποδοχές του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε., στο οποίο ενέπιπταν όσοι υπηρετούσαν στον ανωτέρω φορέα μετά την ένταξή τους σε οργανικές προσωποπαγείς θέσεις σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 του π.δ. 94/2000, με τη μείωση του βασικού μισθού του Συνεργάτη Β', βάσει του οποίου καθορίζονται οι μισθοί των λοιπών βαθμίδων της ιεραρχίας του προσωπικού αυτού, καθώς και με τη μείωση των προβλεπόμενων στην παράγραφο 3 του ως άνω άρθρου, πάγιας αποζημίωσης και επιδομάτων. Συγκεκριμένα, στην προαναφερθείσα περίπτωση 23 ορίζονται τα εξής: «α. Η παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 3205/2003, αντικαθίσταται από 1.8.2012 ως εξής: «1. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. καθορίζεται με βάση το βασικό μηνιαίο

μισθό του Συνεργάτη Β', ο οποίος πολλαπλασιάζεται με τους παρακάτω συντελεστές και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ: α. Ερευνητής Α' 1,37 β. Ερευνητής Β' 1,28 γ. Ερευνητής Γ' 1,18 δ. Ερευνητής Δ' 1,10 ε. Ερευνητής Ε' 1,08 στ. Ερευνητής ΣΤ' 1,06 ζ. Συνεργάτης Α' 1,04 η. Συνεργάτης Β' 1,00 θ. Συνεργάτης Γ' 0,90 ι. Συνεργάτης Δ' 0,88 ια. Συνεργάτης Ε' 0,84. Για τη διαμόρφωση των νέων βασικών μισθών της παραγράφου αυτής, ο μηνιαίος βασικός μισθός του Συνεργάτη Β' ορίζεται σε οκτακόσια πενήντα ευρώ (850 €).» β. Οι υποπεριπτώσεις i και ii των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 2 του άρθρου 40 του ν. 3205/2003, αντικαθίστανται από 1.8.2012 ως εξής: «β. Πάγια αποζημίωση για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια, οριζόμενη ως εξής: i. Για ερευνητές, σε διακόσια ευρώ (200 €). ii. Για συνεργάτες, σε εκατόν ογδόντα ευρώ (180 €). γ. Επίδομα για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, οριζόμενο ως εξής: i. Ερευνητές τριακόσια ευρώ (300 €). ii. Συνεργάτες διακόσια ευρώ (200 €)». Με τις προαναφερόμενες διατάξεις, επομένως, επήλθε μειωτική, σε σύγκριση με το μισθολόγιο του ν. 3205/2003, αναπροσαρμογή των, κατά το άρθρο 9 του τότε ισχύοντος Συνταξιοδοτικού Κώδικα, συντάξιμων εκ των αποδοχών ενεργείας του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε., ήτοι του βασικού βαθμού εκάστου βαθμού και του υπολογιζόμενου, ως ποσοστού επ' αυτού, επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, διά της μείωσης αφενός του μηνιαίου βασικού μισθού του Συνεργάτη Β', καθεαυτού και ως βάσης υπολογισμού του βασικού μισθού και των ανώτερων βαθμών, από 880 ευρώ σε 850 ευρώ, αφετέρου των συντελεστών με τους οποίους εξάγονταν οι εν λόγω βασικοί μισθοί.

16. Επιπροσθέτως, με την περίπτωση 37 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 ορίστηκε ότι «Ο χρόνος και ο τρόπος επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών ή συντάξεων, που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας υποπαραγράφου, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών». Κατ' εξουσιοδότηση δε της ανωτέρω διάταξης, εκδόθηκε η οικ.2/83408/022/14.11.2012 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β' 3017/14.11.2012), με την οποία ορίστηκαν τα ακόλουθα: «1. Τα ποσά που προκύπτουν από τη μείωση των αποδοχών και συντάξεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων 13 έως 36 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (...) και αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από 1.8.2012 μέχρι την εφαρμογή του νόμου αυτού, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μισθοδοσία ή σύνταξη του μηνός Ιανουαρίου 2013, παρακρατούνται από τη μισθοδοσία ή σύνταξη των μηνών Ιανουαρίου έως Δεκεμβρίου 2013, ως εξής: (α) (...) (στ) για ποσά μέχρι χίλια πεντακόσια ευρώ (€ 1.500) σε έξι ισόποσες μηνιαίες δόσεις, (ζ) (...). Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις καταληκτική ημερομηνία για την παρακράτηση των οφειλόμενων ποσών είναι η 31-12-2013. 2. Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω ποσά αναφέρονται σε αυτά που προκύπτουν από τις μεικτές αποδοχές ή

τη μεικτή σύνταξη του υπαλλήλου, λειτουργού, στρατιωτικού ή συνταξιούχου, αφαιρουμένων των προβλεπομένων κρατήσεων. Τα οφειλόμενα ποσά που προκύπτουν από την ανωτέρω μείωση θα παρακρατούνται αναλογικά από τους οικείους κωδικούς που εκταμιεύθηκαν (...) 4. (...) Σε περίπτωση που οι ανωτέρω αρνηθούν την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων, γίνεται σε αυτούς καταλογισμός σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 33 του Ν. 2362/1995 (...)).

17. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4093/2012 αναφέρονταν, όσον αφορά τις ρυθμίσεις της ως άνω υποπαραγράφου Γ.1, τα ακόλουθα: «(...) Με τις παρούσες διατάξεις ρυθμίζονται θέματα μισθολογικού περιεχομένου, τα οποία προβλέπονται στο πλαίσιο εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής. Ειδικότερα: (...) Με τις διατάξεις των περιπτώσεων 13 έως 36 προβλέπονται, από 1-8-2012 οι μειώσεις επί των αποδοχών όλων των αμειβομένων με ειδικά μισθολόγια. Με τις διατάξεις της περίπτωσης 37 προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών θα καθορισθεί ο χρόνος και ο τρόπος επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών λόγω της εφαρμογής των διατάξεων που προβλέπουν την περικοπή των αποδοχών των αμειβομένων με ειδικά μισθολόγια (...)). Για το ίδιο θέμα, στην έκθεση, κατ' άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος, του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που συνόδευε το σχέδιο του ν. 4093/2012 κατά την εισαγωγή του προς ψήφιση στη Βουλή, διαλαμβανόταν ότι «(...) Επανακαθορίζονται, αναδρομικά από 1-8-2012, οι μηνιαίες αποδοχές των υπαλλήλων και λειτουργών, που αμείβονται με ειδικά μισθολόγια. Στις κυριότερες από τις κατηγορίες αυτές, οι οποίες καλύπτουν σχεδόν το 99% του συνόλου των μισθοδοτούμενων, επέρχονται μεταβολές: α) στο βασικό μισθό του βαθμού βάσης, β) στους συντελεστές που προσδιορίζουν το ύψος του βασικού μισθού των λοιπών βαθμών της κατηγορίας (...)). Σημειωτέον δε ότι, στο επικαιροποιημένο Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής του μηνός Δεκεμβρίου του έτους 2012 αναφέρονταν και τα εξής: «(...) 10.6. Τα δημοσιονομικά μέτρα στη Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική (ΜΔΣ) ως το 2016 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: 1. Εξορθολογισμός του μισθολογικού κόστους κατά 1.110 εκατομμύρια Ευρώ το 2013 και επιπρόσθετα 259 εκατομμύρια Ευρώ το 2014, μέσω: (...) [προοδευτικών μειώσεων] στις μηνιαίες αμοιβές των υπαλλήλων των ειδικών μισθολογίων (δικαστές, διπλωμάτες, γιατροί, διδακτικό προσωπικό ΑΕΙ και ΤΕΙ, ένοπλες δυνάμεις και αστυνομία, υπάλληλοι αεροδρομίων και γενικοί γραμματείς) με εφαρμογή από 1η Αυγούστου 2012, ως ακολούθως: 2 τοις εκατό κάτω από 1000 Ευρώ, 10 τοις εκατό για 1000 - 1500 Ευρώ, 30 τοις εκατό για 2500 - 4000 Ευρώ και 35 τοις εκατό από 4000 Ευρώ (...)).

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

18. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του ν. 4093/2012 προκύπτει ότι τα μέτρα περιστολής των δημόσιων δαπανών που περιελήφθησαν στον νόμο αυτό, μεταξύ των οποίων και εκείνο της μείωσης των αποδοχών και συντάξεων των αμειβόμενων με βάση τα ειδικά μισθολόγια δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, υιοθετήθηκαν από τον νομοθέτη ως εκ της άμεσης, σε σχέση με άλλα μέτρα περισσότερο διαρθρωτικού χαρακτήρα, απόδοσής τους για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης, που έβαινε, μάλιστα, επιδεινούμενη, την περίοδο θέσης σε ισχύ του ανωτέρω νόμου. Καθώς και ότι, για τις ανάγκες της επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων, τα ειδικά μισθολόγια αντιμετωπίστηκαν από τον νομοθέτη ως ενιαίο οικονομικό μέγεθος, υποκείμενο σε οριζόντια μείωση, η οποία θα μπορούσε να αποδώσει ορισμένη, ποσοτικώς μεν προσδιορισμένη, και πάλι, όμως, χωρίς διάκριση των ειδικών μισθολογίων μεταξύ τους, εξοικονόμηση δαπανών.

19. Για την ικανοποίηση, δηλαδή, της, πράγματι, επιτακτικής ανάγκης περιστολής των κρατικών δαπανών επικράτησε, στη βούληση του νομοθέτη, σε σχέση με τα ειδικά μισθολόγια, ένα αμιγώς αριθμητικό κριτήριο και δεν συνεκτιμήθηκαν ούτε το συνταγματικό έρεισμα της ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχείρισης ορισμένων κατηγοριών δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, ούτε τα ιδιαίτερα προσόντα και οι ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες αυτοί παρέχουν την υπηρεσία τους. Όπως, επίσης, δεν συνεκτιμήθηκε, μολονότι με βάση τα ειδικά μισθολόγια αμείβονται και συνταξιοδοτούνται ετερογενείς και διαφορετικού πλήθους κατηγορίες προσωπικού του Δημοσίου, η αναμενόμενη από τη μείωση των αποδοχών και συντάξεων καθεμίας από τις κατηγορίες αυτές δημοσιονομική ωφέλεια.

20. Συνεπώς, αυτό που, με την αναμόρφωση, κατά το αυτό ποσοστό μείωσης, όλων αδιακρίτως των ειδικών μισθολογίων, παραγνώρισε ο νομοθέτης του ν. 4093/2012 ήταν τους λόγους για τους οποίους καθένα από τα εν λόγω μισθολόγια είχε καθιερωθεί. Και η, υπό την έννοια αυτή, αναίρεση της ειδικότητας εκάστου των ανωτέρω μισθολογίων, προσέλαβε μόνιμο χαρακτήρα, αφού, μολονότι το οριζόντιο της μείωσης, που ο ν. 4093/2012 επέφερε στα ειδικά μισθολόγια, δικαιολογήθηκε με την επίκληση των τότε έκτακτων δημοσιονομικών περιστάσεων, δεν επρόκειτο για προσωρινό μέτρο, αλλά εισήχθη ως πάγια ρύθμιση, επαγόμενη διαχρονικά αποτελέσματα, για το ύψος των αποδοχών και συντάξεων, ανεξαρτήτως της όποιας δημοσιονομικής συγκυρίας.

21. Όσον αφορά, ειδικότερα, το ερευνητικό προσωπικό που υπηρετεί στο Κ.Ε.Π.Ε., το προκριθέν, με τον ν. 4093/2012, αριθμητικό κριτήριο παρίστατο προδήλως απρόσφορο για τη νομοθέτηση νέων, μειωμένων, αποδοχών και συντάξεων, κατ' αρχάς ενόψει της απορρέουσας από το άρθρο 16 του Συντάγματος υποχρέωσης της Πολιτείας να εγγυάται την ανάπτυξη των επιστημών και την προαγωγή της έρευνας, η οποία επιβάλλει τη διαρρύθμιση του υπηρεσιακού καθεστώτος και, συναφώς, των αμοιβών των υπηρετούντων σ' αυτό ερευνητών,

κατά τρόπον ώστε αφενός μεν να τους επιτρέπει να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους αφετέρου δε να καθιστά το Κ.Ε.Π.Ε. ελκυστικό για νέο υψηλής στάθμης επιστημονικό προσωπικό.

22. Όσα προεκτέθηκαν δεν έχουν, ασφαλώς, την έννοια ότι το Σύνταγμα εγγυάται, για το ερευνητικό προσωπικό του Κ.Ε.Π.Ε. και εν γένει των εθνικών ερευνητικών κέντρων και ανεξάρτητων ερευνητικών ινστιτούτων, ορισμένου ύψους αποδοχές και συντάξεις, τις οποίες ο νομοθέτης ουδόλως θα μπορούσε να θίξει. Αλλά ότι, προκειμένου να συνάδουν προς τις συνταγματικές αρχές της ισότητας συμμετοχής στα δημόσια βάρη και της αναλογικότητας, οι νομοθετικές επεμβάσεις στο μισθολόγιο του προσωπικού αυτού πρέπει επαρκώς, αναλόγως και της οικονομικής θυσίας στην οποία οι ανωτέρω καλούνται να υποβληθούν, να τεκμηριώνονται, με τη λήψη υπόψη από τον νομοθέτη όλων των παραμέτρων που αναφέρθηκαν προηγουμένως και καθιστούν το ανωτέρω προσωπικό μη συγκρίσιμο προς τις άλλες κατηγορίες μισθοδοτούμενων και συνταξιοδοτούμενων από το Δημόσιο υπαλλήλων (βλ. Ελ. Συν Ολ. 706/2024, σκέψεις 26 και 27, όπου και μειοψ., ΣτΕ Ολ.1527, 1528, 1529/2023, σκέψη 24)

23. Εντούτοις, παρά την ανομοιομορφία των καταστάσεων, με τον ν. 4093/2012 επιφυλάχθηκε στο ερευνητικό προσωπικό του Κ.Ε.Π.Ε. και συναφώς στο ερευνητικό προσωπικό των εθνικών ερευνητικών κέντρων και των ανεξάρτητων ερευνητικών ινστιτούτων η αυτή, όπως για τους λοιπούς αμειβόμενους με βάση τα ειδικά μισθολόγια δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους, μεταχείριση. Ως προς δε τους εκ του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. συνταξιούχους, οι ρυθμίσεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ως άνω νόμου καθόλου ήσσονα επιβάρυνση, ακόμη και σε σχέση με τη διακηρυχθείσα από τον νομοθέτη μείωση κατά μέσο όρο 10% των ειδικών μισθολογίων, δεν είχαν ως αποτέλεσμα.

24. Την οικονομική επιβάρυνση που, συνεπεία της αναμόρφωσης, με τον ν. 4093/2012, του ειδικού μισθολογίου της κατηγορίας τους, επωμίστηκαν οι συνταξιούχοι ερευνητές του Κ.Ε.Π.Ε. καταδεικνύουν και τα δεδομένα της κρινόμενης υπόθεσης, για την οποία από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Στην εκκαλούσα-ενάγουσα, πρώην Ερευνήτρια βαθμίδας Α΄ του Κ.Ε.Π.Ε., που αποχώρησε αυτοδίκαια από την υπηρεσία στις 30.12.2006, λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, κανονίσθηκε με την ... πράξη του Διευθυντή της ...^{ης} Διεύθυνσης (Τμήμα Α΄) της Γενικής Διεύθυνσης Μισθών και Συντάξεων του Γ.Λ.Κ. μηνιαία σύνταξη ποσού 2.452,38 ευρώ, πληρωτέα από 1.4.2007, με βάση την από έτη 43-10-24 συνολική συντάξιμη υπηρεσία της. Η σύνταξη αυτή αναπροσαρμόστηκε με την ... πράξη του Γ.Λ.Κ. από 1.1.2010 σε 2.422,12 ευρώ, από 1.6.2010 σε 2.373,58 ευρώ και από 1.7.2011 σε 2.301,50 ευρώ. Ακολούθως, με την προσβαλλομένη ... πράξη αναπροσαρμογής σύνταξης των Διευθύνσεων Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων και Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών της Γενικής Διεύθυνσης

Συντάξεων του Γ.Λ.Κ. αναπροσαρμόστηκε η μηνιαία σύνταξη αυτής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου παρ. Γ υποπαρ. Γ1 περ. 23 του ν. 4093/2012 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 9 π.δ.169/2009, και ορίστηκε σε 1.904,32 ευρώ μηνιαίως, πληρωτέα αναδρομικά από 1.8.2012. Δηλαδή, η σύνταξή της υπέστη μείωση κατά το ποσό των (2.301,50 – 1904,32 =) 397,18 ευρώ ή κατά ποσοστό 17,52%, το οποίο υπερβαίνει τη μεσοσταθμική επίπτωση των μειώσεων που ο ν. 4093/2012 επέφερε στα ειδικά μισθολόγια.

25. Επομένως, αν και δεν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ότι, όπως βασίμως, κατά τούτο, υποστηρίζεται με το εμπροθέσμως κατατεθέν από 8.4.2022 υπόμνημα του Δημοσίου, η αναμόρφωση επί το δυσμενέστερο των ειδικών μισθολογίων, με τον ν. 4093/2012, εχώρησε υπό όλως εξαιρετικές δημοσιονομικές περιστάσεις, εξίσου βέβαιο είναι ότι, με την αδιαφοροποίητη μεταχείριση από τον νομοθέτη όλων συλλήβδην των εν λόγω μισθολογίων, παραβλέφθηκε, στην περίπτωση του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. όπως άλλωστε και στην περίπτωση των ερευνητών που υπηρετούν σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα, η αναγόμενη στο άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση της κατηγορίας αυτής δημόσιων υπαλλήλων. Τούτο δε, ενόψει και του μεγέθους της οικονομικής θυσίας στην οποία υποβλήθηκαν οι εξ αυτών συνταξιούχοι, καθιστά τη θυσία αυτή δυσανάλογη, πολύ περισσότερο που καθόλου την τελευταία δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει το μη προσδιορισθέν δημοσιονομικό όφελος που αναμενόταν από τη μείωση των συντάξεών τους. Όπως, επίσης, δικαιολογητικό λόγο που να καθιστά επιβεβλημένη τη θυσία αυτή δεν θα μπορούσαν να συνιστούν ούτε οι δεσμεύσεις που είχαν αναληφθεί στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, οι οποίες δεν απαλλάσσουν τον εθνικό νομοθέτη από την τήρηση των προαναφερόμενων συνταγματικών διατάξεων και αρχών (ΕλΣυν Ολ. 4327/2014, 7412/2015, 1506/2016, 1854/2019, 738/2020, 2070/2020, 2035/2022, 706/2024). Κατά συνέπεια, οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ως προς τα συνταξιοδοτικά τους αποτελέσματα, αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος.

26. Με το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ [«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί την περιουσία του παρά μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας και υπό τους όρους που προβλέπουν ο νόμος και οι γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου. Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θέτουν σε ισχύ νόμους που κρίνουν αναγκαίους για τη ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή για την εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων»], που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256) και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, υπερνομοθετική ισχύ, κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας κάθε προσώπου,

την οποία το πρόσωπο μπορεί να στερηθεί μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας και υπό τον όρο τήρησης των συνταγματικών αρχών της ισότητας συμμετοχής στα δημόσια βάρη και της αναλογικότητας. Καθόσον δε ως περιουσία, κατά τις διατάξεις του προαναφερόμενου άρθρου, νοούνται όχι μόνον τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά όλα τα περιουσιακής φύσης δικαιώματα και τα κεκτημένα οικονομικά συμφέροντα, ήτοι και απαιτήσεις που απορρέουν από έννομες σχέσεις δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεγεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφ' όσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία ότι μπορούν, σε περίπτωση άρνησης, να ικανοποιηθούν δικαστικά, της προστασίας από τις διατάξεις αυτές απολαύουν και οι απαιτήσεις για σύνταξη και για κοινωνικοασφαλιστικές εν γένει παροχές. Και ναι μεν η διατήρηση στο διηνεκές των απονεμηθεισών ήδη συντάξεων στο ίδιο ύψος δεν αποτελεί δικαίωμα που εμπίπτει στην έννοια της προστατευόμενης από τις ως άνω διατάξεις περιουσίας, ώστε η μειωτική μεταβολή αυτών για το μέλλον να στοιχειοθετεί παραβίαση των εν λόγω διατάξεων. Δεν ισχύει, ωστόσο, το ίδιο και για την αναγνωρισμένη από το υφιστάμενο δίκαιο αξίωση του ήδη συνταξιούχου για καταβολή της νομίμως κανονισθείσας σύνταξής του, που έχει γεννηθεί και, δυναμένη να επιδιωχθεί δικαστικά, αποτελεί στοιχείο της περιουσίας αυτού, η οποία δεν επιτρέπεται να καταργηθεί ή αποσβεστεί ή περιοριστεί με αναδρομική ουσιαστική νομοθετική ρύθμιση, αν δεν συντρέχουν πράγματι λόγοι επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος που να δικαιολογούν την κατάργηση ή τον περιορισμό της και τηρουμένης πάντοτε μίας δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών της προάσπισης του περιουσιακού δικαιώματος.

27. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω παραδοχών, οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, σύμφωνα με τις οποίες η μειωτική αναπροσαρμογή των συντάξεων του ερευνητικού προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε. ανέτρεχε στην 1η.8.2012, σε χρόνο, δηλαδή, πριν από τη δημοσίευση του ν. 4093/2012 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (12.11.2012), πέραν της αντίθεσής τους στα άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 παρ.1, του Συντάγματος, για την οποία έγινε προηγουμένως λόγος, ειδικώς ως προς την αναδρομική τους ισχύ, πάσχουν, επιπροσθέτως, και εκ του ότι αντίκεινται στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Και τούτο, διότι, ενώ πρόκειται για στέρηση γεγεννημένου περιουσιακής φύσης δικαιώματος, ήτοι συνταξιοδοτικής παροχής συγκεκριμένου ποσού, που έχει νομίμως καταβληθεί, δεν προκύπτει ότι το αναδρομικό της μείωσης υπαγορεύθηκε από επιτακτικούς λόγους δημόσιας ωφέλειας, ούτε τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα και προσφορότητα της αναδρομικότητας για την επίτευξη του συνολικώς επιδιωκόμενου με τον ν. 4093/2012 σκοπού δημοσίου συμφέροντος (ΕλΣυν Ολ. 4327/2014, 7412/2015, 1506/2016, 1854/2019, 738/2020, 2070/2020). Καθ' ο μέρος, επομένως, η ισχύς

τους ανέτρεχε σε χρόνο προγενέστερο της δημοσίευσης του ν. 4093/2012 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του νόμου αυτού παρίστανται ανίσχυρες.

Για τους λόγους αυτούς

Επί του παραπεμφθέντος ενώπιόν της προδικαστικού ερωτήματος η Ολομέλεια αποφαίνεται ότι, ως προς τις συνταξιοδοτικές τους συνέπειες, οι διατάξεις της περίπτωσης 23 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 παρ. 1, του Συντάγματος, καθώς και, καθ' ο μέρος η ισχύς των διατάξεων αυτών ανέτρεχε στην 1η.8.2012, στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Αναπέμπει, κατά τα λοιπά, την από ... (Α.Β.Δ. ...) έφεσης-αγωγής της ... του ... στο Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 8 και 10 Απριλίου 2024, κατ' εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 8 Ιανουαρίου 2025 (βλ. πρακτικό δημοσίευσης με όμοια ημερομηνία).

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ**